

Педагогічні засади навчання іноземній мові з використанням комп'ютерної програми

А. С. Драч

Запорізький національний університет
Corresponding author. E-mail: annadra@rambler.ru

Paper received 24.07.2016; Accepted for publication 10.08.2016.

Анотація. У статті розглядаються педагогічні засади навчання іноземній мові з використанням комп'ютерної програми, до яких відносяться дидактичні принципи, дидактичні функції, дидактичні вимоги до навчальної комп'ютерної програми та моделювання. Виділено три моделі створення електронних підручників/посібників, які можуть бути релевантними і для НКП як інформаційного ресурсу навчального призначення.

Ключові слова: *інтерактивний діалог, мотиваційно-спонукальний компонент, педагогічна рефлексія.*

Вступ. Інтеграція нових засобів навчання іноземній мові, таких як навчальні комп'ютерні програми (НКП) покращує процес викладання і забезпечує ефективними навчальними опорами викладачів і студентів, тим самим підвищуючи інтенсифікацію процесу засвоєння інформації, заощаджуючи час та стимулюючи студентів до глибшого вивчення.

Як показує практика, наявні нині НКП не повною мірою задовольняють потреби навчальних закладів, викладачів, студентів у підвищенні ефективності навчання. Причин багато, до основних належать недостатність вирішення завдань, пов'язаних з визначенням дидактичних засад навчання з використанням НКП. Успішне розв'язання цих завдань є доволі **актуальним**. Це дасть змогу з наукових позицій підходити до створення сучасних НКП, які сприятимуть підвищенню ефективності навчання, його інтенсифікації, раціоналізації, формуванню у студентів якісних знань та їх практичному застосуванню. Зважаючи на зазначене, існує об'єктивна потреба звернення до існуючого наукового досвіду для визначення педагогічних засад навчання з використанням НКП, що є **метою** цієї статті.

Короткий огляд публікацій. В якості педагогічних засад ми розглядаємо дидактичні принципи навчання з використанням НКП, дидактичні функції НКП, дидактичні вимоги до НКП та моделювання. У визначенні дидактичних принципів використання НКП ми спираємося на педагогічні та лінгводидактичні дослідження М.А.Бовтенко [2], А.Ф.Верлань [7], Л.Е.Гризун [8], О.С.Красовського [11], В.М.Мадзігон [13], Л.І.Морської [14], А.А.О.А.Палій [15], Є.С.Полат [17], Рибанова [20], П.І.Сердюкова [21], в яких виділили загальні та специфічні дидактичні принципи використання НКП. До загальних дидактичних принципів використання НКП відносяться принципи науковості, свідомості, доступності, активності, автономності, принцип послідовності та систематичності навчання [2; 14; 17; 21].

Принцип науковості відображається в таких аспектах, як оптимізація процесу відбору навчального матеріалу, покращення способів презентації і організації навчального матеріалу, підвищення ефективності керування процесом засвоєння знань. Оптимізація процесу відбору навчального матеріалу

вміщує аутентичні тексти, достовірні наукові факти та відображення сучасного стану науки за рахунок доступу до автентичних матеріалів Інтернет-ресурсів, довідкових он-лайн джерел (он-лайн словників, граматичних довідників). Покращення способів презентації і організації навчального матеріалу здійснюється завдяки сучасним можливостям інформаційно-комунікаційних технологій щодо якості подання, яка здійснюється на достатньо високому рівні.

Принцип свідомості навчання з використанням НКП полягає в розумінні студентами орієнтовної основи діяльності, в плануванні та організації діяльності, в здійсненні самоконтролю та вибору власної стратегії досягнення мети. В умовах навчання з використанням НКП цей принцип реалізується в можливості вибирати власну стратегію досягнення достатнього рівня сформованості вмінь читання, а також в виборі широкого спектру «підтримок», використання яких сприяє покращенню якості засвоєння матеріалу.

Принцип доступності реалізується завдяки орієнтації на індивідуальні особливості користувача НКП, а саме вік, рівень володіння мовою, навички роботи з комп'ютером та ін. [17]. Він підвищується за рахунок можливості застосування студентами гіперпосилань на додаткові довідкові джерела (он-лайн або електронні словники та граматичні довідники), що розглядаються нами в якості індивідуальної інформаційної підтримки студентів.

Принцип активності з самого початку закладено в процес навчання з використанням НКП, тому що ініціатива роботи за комп'ютером завжди належить користувачу [14]. Навчання за цим принципом реалізується в ході активної комунікативної та пізнавальної діяльності студентів та формування у студентів навичок та вмінь самостійної роботи з використанням НКП. Читання завжди направлене на отримання інформації, тому його можна розглядати як пізнавальну діяльність, воно пов'язане зі сприйняттям вже готового тексту, тому відноситься до рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Для того, щоб перетворити рецептивний процес читання іншомовних текстів в діяльність, необхідна наявність мотиваційно-спонукального компоненту або потреба в отриманні інформації. Велике значення в

підвищенні активності студентів становить зміст текстів [2; 19].

Сутність *принципу автономності* в тому, що завдяки можливості вибору студентом індивідуальної траєкторії засвоєння навчального матеріалу в комп'ютерному середовищі може відбуватися послідовне зростання рівня його самостійності. Н.Ф.Коряковцева розглядає цей шлях з позиції формування вмінь визначення власних цілей у процесі навчально-пізнавальної діяльності: від "відомого" викладачем усвідомлення цілей та навчальних завдань вивчення англійської мови (рівень часткової автономії) через альтернативний їх вибір (рівень обмеженої автономії) до повної незалежності, тобто фактично до складання власної індивідуальної навчальної програми самостійної роботи над мовою – рівень повної автономії [12, с. 89-90]. Гнучкість структури цього засобу відображає чітке подання НКП у вигляді меню з переліком тем, ситуацій, завдань, засобів контролю тощо.

Дотримання *принципу послідовності й систематичності* здійснюється за допомогою керуванням навчальною діяльністю через системно організований навчальний матеріал. Робота за цим принципом з використанням НКП реалізується у викладанні та засвоєнні знань у відповідному порядку – системі. НКП дозволяє реалізовувати цей принцип за рахунок можливості керування навчальною діяльністю через відповідну послідовність подачі порцій системно організованого матеріалу, що має бути засвоєний студентами. Навчання майбутніх учителів англійської мови читання ХТ з використанням НКП не може бути реалізовано без структуризації та систематизації матеріалу. Як відомо, НКП, так як і людська пам'ять, зберігає у різних «комірках» (файлах) окремі фрагменти навчального матеріалу і забезпечує можливість швидкого доступу до цих фрагментів її користувачем [16; 17; 21].

На відміну від загальних дидактичних принципів, специфічні принципи включають: врахування індивідуальних особливостей, зворотній зв'язок, міцність засвоєння знань, самостійність навчання, принципів інтерактивність, наочність, адаптивність [7; 8; 20].

Принцип *врахування індивідуальних особливостей* навчання під час використання НКП забезпечує: 1) індивідуальне керування навчальною діяльністю з переходом до більш складних/простих варіантів роботи; 2) можливість вибору індивідуального темпу роботи; 3) наданням індивідуального набору засобів підтримки навчання; пристосуванням НКП до індивідуальних особливостей користувача. Читання – це суто індивідуальна діяльність, яка залежить від загального рівня навченості студента. Процес навчання цього виду мовленнєвої діяльності повинен бути максимально індивідуальним [9, с. 37]. Слід зазначити, що саме НКП забезпечує індивідуалізацію роботи студентів при масовому навчанні.

Принцип *зворотного зв'язку* може цілком застосовуватись у процесі роботи з НКП. Цей принцип забезпечує як реакцію програми на дії студентів (автоматизована перевірка відповідей на

кожному логічно закінченому етапі роботи з програмою), так і можливість отримання коментарів з боку викладача стосовно виконаних дій. При цьому важливим є забезпечення можливості прийому та видачі варіантів відповідей, аналіз та корекція помилок [9].

Принцип *міцності засвоєння знань*, вмінь і навичок набуває практично гарантований характер завдяки наявності постійного зворотного зв'язку, збільшення часу на індивідуальне тренування, розширенню можливостей самостійної роботи з НКП [6].

Принцип *самостійності* навчання проявляється в тому, що при наявності зворотного зв'язку під час використання НКП (на відміну від традиційного навчання) викладач отримує можливість достатньо повно керувати процесом самостійності роботи студентів. Отже, доцільним є використання НКП з метою самоорганізації діяльності кожного студента для навчання читання художнього тексту (ХТ) покроково, згідно з етапами навчання читання та типами вправ для навчання цього виду мовленнєвої діяльності. Навчання може проходити як під керівництвом викладача в аудиторії, так і при самостійному вправлянні студентів вдома, залежно від мети, яку викладач ставить перед собою. Творчі мовленнєві вправи чи бесіди, які вимагають колективної роботи студентів з викладачем, мають призначатися для аудиторної роботи [16, с. 48].

Принцип *інтерактивності* використання НКП передбачає можливість студента-користувача активно взаємодіяти з носієм інформації, за своїм розсудом здійснювати відбір етапів читання ХТ, міняти темп подачі матеріалу. Об'єктами інтерактивної системи, що представлена у вигляді НКП, виступають студент, викладач та інтерактивна система НКП. У процесі взаємодії з НКП студент подає до бази даних НКП особові дані (для реєстрації в системі) та виконує такі дії в інтерактивній системі: робить запит інформації та коментарів викладача в процесі роботи, відправляє відповіді до бази даних НКП. Викладач у процесі взаємодії з НКП розміщує навчальний матеріал в НКП (тексти, вправи, довідники та словники), корегує зміст в базі даних, переглядає персональні сторінки студентів з відповідями, відправляє коментарі на персональні сторінки студентів для подальшої інтерактивної взаємодії.

Згідно Є. Енгланд, принцип *наочності* здійснюється у формі перехресно-пов'язаної презентації інформації, яка побудована на символічних системах формі, кольорі і тексту (England, 1984). Під час створення НКП можливо використовувати практично усі види вербальної і невербальної наочності за рахунок використання: статичних візуальних засобів (тексти, малюнки, фотографії, схеми, графіки, таблиці), динамічних візуальних засобів (мультиплікація, відеоряд, відеоролік), аудитивних засобів (музичний, звуковий і текстовий супровід) та їх поєднання (відеофільм).

Принцип *адаптивності* означає пристосування, адаптацію процесу навчання до рівня знань, умінь та психологічних особливостей того чи іншого студента. У процесі використання НКП можна виділити лише мінімальний рівень адаптації [1, с. 173], тобто

можливість вибору студентами зручного для них індивідуального темпу вивчення матеріалу.

Отже, дотримання як загальних, так і специфічних дидактичних принципів використання НКП сприятиме максимальній ефективності її застосування для навчання читання ХТ. Зазначені дидактичні принципи навчання з використанням НКП в подальшому будуть основою для розробки НКП, для відбору електронних ХТ та створення системи вправ для формування у майбутніх учителів англійської мови вмінь читання ХТ.

Окрім дидактичних принципів, в якості педагогічних засад розглядають дидактичні функції НКП, дослідженню яких присвячені роботи Н.І. Бойко [3], О.М. Бондаренко [4], Я.В. Булахової [5], Т.М. Каменєва [10]. В них виділяють: мотиваційно-стимулюючу, комунікативну, інформаційно-пізнавальну, структурно-систематизуючу, організаційно-управлінську, тренувально-навчальну, виховну і розвиваючу, контрольню-коригуючу функцію.

Під *дидактичними функціями* ми, спираючись на визначення Є.С.Полат, розуміємо зовнішній прояв властивостей навчальних засобів, які використовуються в навчально-виховному процесі з певними цілями [18, с. 82–83]. Іншими словами, дидактичні функції засобів навчання визначають їх призначення, роль та місце в навчальному процесі.

Мотиваційно-стимулююча функція НКП відображає розвиток пізнавального інтересу студентів і забезпечується наявністю інтерактивного діалогу “користувач – персональний комп’ютер”, створенням комфортних умов для відкритого навчання за обраною освітньою траєкторією. Ця функція відображається в підвищенні мотивації та пізнавальної активності студентів, яка відбувається за рахунок різноманітності форм роботи, можливості включення ігрового моменту, позитивної психологічної атмосфери [23].

Комунікативна функція НКП полягає в сприянні успішному розвитку у студентів вмінь читання ХТ на відповідному Програмі рівні [19]. Досягнення такого рівня ставить завдання моделювання в НКП *реального англомовного навчального середовища*, яке відтворює “позамовну дійсність” та потребує реальних мовленнєвих дій англійською мовою [22, с. 83–84].

Інформація повинна бути логічно структурована, підібрана ретельно з урахуванням вікових і індивідуальних особливостей студентів, конкретизувати певні дидактичні цілі і завдання. *Інформаційно-пізнавальна функція* НКП для навчання читання ХТ виражається в її призначенні як джерела пізнавальної, методичної, професійної та соціокультурної інформації. З цих причин до НКП має залучатися текстовий і фактичний матеріал, який мав би такі характеристики автентичності: інформативність; культурологічність; ситуативність; презентація тексту [24].

Структурно-систематизуюча функція забезпечує чітку послідовність викладу структурованої навчальної інформації, доступність швидкого пошуку всіх елементів систематизованого навчального матеріалу, поетапність його засвоєння [11].

Організаційно-управлінську функцію НКП для навчання читання ХТ створює гіпертекстовий формат подання навчального матеріалу. В.Л.Епштейн визначає гіпертекст як „нелінійну документацію, що розгалужується і пов’язується, дозволяючи читачеві досліджувати інформацію, яка утримується в ній, у тій послідовності, котру він сам вибирає [25]”. Використання гіпертекстового формату робить можливим багатшаровий, багаторівневий розподіл навчального матеріалу, при якому на верхньому рівні знаходиться найбільш істотна інформація, а доступ до більш низького рівня надається по запиту студента. У результаті здійснюється навчання студента за індивідуальною траєкторією учіння залежно від результату виконання ним завдань.

Тренувально-навчальна функція полягає в тому що, використання інформаційно-комунікаційних технологій обумовлюються низкою загально методичних вимог до автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, гіпермедійних, мультимедійних, телекомунікаційних та мережевих технологій. Використання НКП дозволяє ефективно досягати цілей шляхом візуалізації процесу вирішення педагогічної проблеми, оперативного пошуку інформації на основі вільного доступу до інформаційних джерел, швидкій обробці великих обсягів інформації, самооцінки оптимальності варіантів їхнього розв’язання. При цьому відбувається розвиток педагогічної рефлексії, цілісного сприймання і розуміння педагогічних процесів та явищ.

Виховна і розвиваюча функції НКП для навчання читання реалізуються, якщо мовленнєва діяльність і процес оволодіння мовою набувають особистісної значущості з погляду реальних інтересів і потреб того, хто вивчає та користується іноземною мовою [5, с. 4; 12, с. 17; 22, с. 66]. У цьому зв’язку мотиваційна цінність виховної і розвиваючої функцій НКП зумовлюється орієнтацією на процес самостійного набуття знань. Формування практичних навичок самонавчання є однією з найважливіших передумов не лише успішного оволодіння англійською мовою під час самостійної позааудиторної роботи з НКП, але й гармонічного розвитку особистості майбутнього викладача англійської мови. [5, с. 14–15; 12, с. 90;].

Контрольно-коригуюча функція виражається в тому, що оцінювання та корекція у використанні ІКТ дає можливість одночасного здійснення оцінки перебігу вирішення поставлених навчальних завдань з боку викладача та самоконтролю і самооцінки правильності виконання навчальних операцій з боку студентів. Застосування комп’ютерних тестів і діагностичних комплексів дозволяє за короткий час отримати об’єктивні відомості про рівень засвоєння матеріалу, що вивчається, і своєчасної його корекції. При цьому наявна можливість вибору рівня складності завдання [10].

До дидактичних засад також відносяться теоретичні положення у формі вимог, рекомендацій щодо призначення, структури, інформаційних функцій, ролі НКП та її складових частин; особливостей змістового наповнення; операційно-діяльнісних ознак інформації для створення

методичного апарату керування навчальною діяльністю студентів; техніко-комунікативних можливостей НКП. Їх систематизують по трьох групах [11, 41].

Вимоги першої групи передбачають встановлення відповідності змісту та змістових, операційно-діяльнісних ознак матеріалу НКП навчальним програмам і матеріалу друкованого підручника; необхідність використання різних за призначенням і змістом форм, методів, способів, прийомів подачі пояснення матеріалу; створення сприятливих умов для організації навчання студентів. При цьому змістові та операційно-діяльнісні ознаки навчального матеріалу НКП повинні: сприяти підвищенню ефективності використання різних форм занять (урочна, самостійна, індивідуальна, колективна); створювати сприятливі передумови для активізації процесів вивчення теоретичного матеріалу, виконання лабораторних робіт; забезпечувати проведення систематичного поточного, підсумкового контролю якості знань, сформованості умінь і навичок їх використання у практичній діяльності; забезпечувати якнайповнішу практичну реалізацію наочності навчання [11].

Друга група вимог до створення НКП передбачає наявність логічно завершених інформаційних блоків (частин, елементів), а також мультимедійних засобів, текстової інформації для подачі і пояснення навчального матеріалу; використання методичного апарату керівництва навчальною діяльністю студентів; надання рекомендацій, підказок правильного розв'язання поставлених завдань; застосування гіпертекстової системи пошуку та одержання інформації; навігації (переміщення) окремих елементів навчальної інформації на екрані ПК з можливістю фіксації у пам'яті комп'ютера; використання системи програмно-педагогічного забезпечення для пошуку і виведення на екран ПК необхідної інформації; функціонування інтерактивного інтерфейсу здійснення діалогу користувача зі змістом НКП [11].

Третю групу становлять ергономічні вимоги до організації представлення інформації НКП на екрані ПК. До основних належать такі. Інформація на екрані

повинна бути: максимально спрощеною і зрозумілою для користувача; логічно визначеною та поділеною на частини, які необхідні для виконання поставленого завдання або окремої його складової; представлена тільки та інформація, яка необхідна користувачеві для виконання поставленого завдання або його логічно завершеної частини.

Висновки. В результаті проведеного нами теоретичного аналізу педагогічних засад навчання з використанням НКП встановлено:

1. Педагогічні засади навчання іноземній мові з використанням НКП включають: дидактичні принципи (загальні та специфічні) навчання з використанням НКП, дидактичні функції НКП, дидактичні вимоги до конструювання НКП (моделювання).

2. До загальних дидактичних принципів навчання з використанням НКП сучасна педагогічна наука відносить: принципи науковості, свідомості, доступності, активності, автономності, принцип послідовності та систематичності навчання. Специфічні дидактичних принципи навчання з використанням НКП включають: принцип врахування індивідуальних особливостей, зворотного зв'язку, міцності засвоєння знань, самостійності навчання, принципів інтерактивності, наочності, адаптивності.

3. В якості дидактичних функцій НКП прийнято розглядати такі, як: мотиваційно-стимулююча, комунікативна, інформаційно-пізнавальна, структурно-систематизуюча, організаційно-управлінська, виховна і розвиваюча функція, функція контролю та корекції.

4. До дидактичних засад навчання з використанням НКП відносяться теоретичні положення у формі вимог, які поділяються на три групи: перша група передбачає встановлення відповідності змісту НКП навчальним програмам і матеріалу друкованого підручника; друга група передбачає наявність логічно завершених інформаційних частин НКП; третя група – ергономічні вимоги до організації представлення інформації НКП на екрані ПК.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белкина Н.В. Разработка технологии компьютерной поддержки при обучении чтению аутентичных текстов студентов неязыковых вузов (На материале финского языка) : дисс. ... канд. пед. наук :13.00.02 / Наталья Вениаминовна Белкина. – Санкт-Петербург, 2004. – 205 с.
2. Бовтенко М. А. Компьютерная лингводидактика: [учебное пособие] / Марина Анатольевна Бовтенко. – М. : Флинта, 2005. – 216 с.
3. Бойко Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Наталя Іванівна Бойко. – К.: 2008. – 27 с.
4. Бондаренко О. М. Дидактичні умови застосування мультимедійних технологій у процесі навчання педагогічних дисциплін студентів педагогічних університетів : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Олена Миколаївна Бондаренко. – Ч.: 2010. – 23 с.
5. Булахова Я. В. Педагогічні умови навчання іноземних мов майбутніх інженерів-програмістів засобами мультимедійних програм : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Яна Володимирівна Бойко. – Л.: 2007. – 23 с.
6. Вембер В.П. Що слід врахувати під час структуризації навчального матеріалу в електронних підручниках? / В.П. Вембер // Комп'ютер у сім'ї та школі. – 2007. – № 4. – С. 38-43.
7. Верлань А.Ф., Тверезовська Н.Т. Дидактичні принципи в умовах традиційного і комп'ютерного навчання / А.Ф. Верлань, Н.Т. Тверезовська // Педагогіка і психологія. – № 4. – 1998. – С. 126-132.
8. Гризун Л. Е. Дидактичні основи створення сучасного комп'ютерного підручника: Автореф. дис. ...кандидата пед. наук: 13.00.09/ Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків, 2002. – 20 с.
9. Жук Л. Г. Интернет-технологии как средство организации самостоятельной работы студентов технических вузов (на

- матеріалі навчання іноземній мові): дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Людмила Григорівна Жук. – СПб., 2006. – 192 с.
10. Каменева Т. М. Методика навчання майбутніх менеджерів ділового писемного спілкування англійською мовою з використанням електронного підручника: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання: германські мови" / Т. М. Каменева. – К., 2009. – 256 с.
 11. Красовський О. С. Дидактичні засади конструювання електронного підручника з природничих предметів для старшої школи загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Олексій Сергійович Красовський. – К.: 2013. – 20 с.
 12. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранные языки: Пособие для учителей. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.
 13. Мадзігон В.М., Лапінський В.В., Дорошенко Ю.О. Педагогічні аспекти створення і використання електронних засобів навчання// Проблеми сучасного підручника. – К.: Пед. думка, 2003. – Вип. 4. – С. 70–82.
 14. Морська Л. І. Методична система підготовки вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у навчанні учнів : [монографія] / Лілія Іванівна Морська. – Тернопіль, 2007. – 242 с.
 15. Палій О. А. Методичний огляд мультимедійних комп'ютерних курсів з німецької мови / Олександр Анатолійович Палій // Іноземні мови. – 2001. – №1. – С. 62–64.
 16. Пахомова Т.А. Изучение художественных текстов в системе профессиональной иноязычной подготовки студентов-филологов на продвинутом этапе// Science and Education a New Dimension/ Pedagogy and Psychology. 3(31), Issue: 61, 2015. – P.47-50.
 17. Полат Е. С. Интернет в гуманитарном образовании : учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / Евгения Семеновна Полат. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 125 с.
 18. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие [для студентов педагогических вузов и системы повышения квалификации педагогических кадров] / Евгения Семеновна Полат, Марина Юрьевна Бухаркина. – М. : Издательский центр "Академия", 2002. – 272 с.
 19. Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті та науці" // Постанова кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 р. № 1153 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1153-2005-%EF>
 20. Рыбанов А.А. Создание многомерного электронного учебника / А.А. Рыбанов, В.П. Шевчук, Е.А. Приходько, И.Е. Кожевникова // Информатика и образование. – 2004. – № 5. – С. 86-90.
 21. Сердюков П.І. Технологія розробки комп'ютерних програмах з іноземних мов. – К.: Ленвіт, 1996. – 112 с.
 22. Тарнопольский О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учеб. пособие. – К.: Ленвит, 2004. – 192 с.
 23. Хмизова О. В. Функціональні можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів початкових класів / О. В. Хмизова // Педагогічний дискурс. Випуск. 10. – С. 506-509.
 24. Шевченко С. І. Формування комунікативної компетенції в читанні англійською мовою із застосуванням комп'ютерних технологій у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Світлана Іванівна Шевченко. – К., 2003. – 300 с.
 25. Эпштейн В.Л. Гипертекст - новая парадигма информатики // Автоматика и Телемеханика. – 1991. – №11. – С. 22–25.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Belkina H.V. Razrabotka kompyuternoj podderzhki pri obuchenii chteniju autentichnyh tekstov studentov neязыkovykh вузов (na materiale finskogo jazyka) : diss...kand. ped. nauk : 13.00.02 / Natalia Veniaminovna Belkina. – St. Petersburg, 2004. – 205 p.
2. Bovtenko M.A. Computer linguodidactics: [tutorial] / Marina Anatolievna Bovtenko. – M. : Flinta, 2005. – 216 p.
3. Bojko N.I. Organisation of self-guided work for students of higher educational institutions in the context of (in the conditions of) informational-communicative technologies : abstract of a PhD thesis : 13.00.04 / Natalya Ivanivna Bojko. – K.: 2008. – 27 p.
4. Bondarenko O.M. Dydaktychni umovy zastosuvannya multimedia tehnologij y procesi navchannya pedagogichnyh dyscyplin studentiv pedagogichnyh universytetiv : avtoref. dys...kand. ped. nauk: 13.00.04 / Olena Mykolaiivna Bondarenko. – Ch.: 2010. – 23 p.
5. Bulakhova Y.V. Pedagogical conditions for teaching of foreign languages for future software engineers with the assistance of multimedia programs : abstract of a PhD thesis.: 13.00.04 / Yana Volodymyrivna Bulakhova. – L.: 2007. – 23 p.
6. Vember V.P. What should be considered during structuring of educational material in electronic text-books? / V.P. Vember // Computer at home and at school. – 2007. № 4. – P. 38-43.
7. Verlan' A.F., Tverezovska N.T. Didactic concepts in conditions of traditional and computer teaching / A.F. Verlan, N.T. Tverezovska // Pedagogics and psychology. – № 4. – 1998. – P. 126-132.
8. Gryzun L.E. Didactic basis (fundamentals) of modern computer text-book making: abstract of a thesis...PhD: 13.00.09 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. – Kharkiv, 2002. – 20 p.
9. Zhuk L.G. Internet technologies as a means of organization of self-guided work for students of technical institutions (according to the material of foreign language teaching) : abstract of a PhD thesis : 13.00.08 / Liudmila Grigorievna Zhuk. – SPb., 2006. – 192 p.
10. Kameneva T.M. Metodyka navchannia majbutnih menedzeriv dilovogo pysemnogo spilkuvannia anglijs'koj movoju z vykorystanniam elektronnoho pidruchnyka.: dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk. : spec. 13.00.02 "Teoriya ta metodyka navchannia: germanski movy" / T.M. Kameneva. – K., 2009. – 256 p.
11. Krasovskij O.S. Dydaktychni zasady konstruivannia elektronnoho pidruchnyka z pryrodnych predmetiv dlya starshoi shkoly zagalnoosvitnih navchalnyh zakladiv : avtoref. dys...kand. ped. nauk.: 13.00.09 / Olexsij Sergiiiovych Krasovskij. – K.: 2013. – 20 p.
12. Koryakovtseva N.F. Modern methodology of self-guided work organization for foreign languages learners: Textbook for teachers. – M.: АРКТИ, 2002. – 176 p.
13. Madzigon V.M., Lapinskiy V.V., Doroshenko Y.O. Pedagogical aspects of making and usage of electronic teaching methods // Problems of modern textbook. – K.: Ped. op., 2003. – Ed. 4. – P. 70–82.
14. Morska L.I. Metodychna sistema pidgotovky vchytelya inozemnyh mov do vykorystannia informatsijnyh tehnologij u navhcanni uchniv : [monografija] / Lilia Ivanivna Morska. – Ternopil, 2007. – 242 p.
15. Paliy O. A. Methodical review of the multimedia computer in German language courses / Olexandr Anatolievich Paliy // Foreign languages. – 2001. – №1. – P. 62–64.

16. Pahomova T.A. Izychenie hydrojestvennykh tekstov v sisteme profesionalnoy inozazychnoy podgotovky studentov-filologov na prodvynutom etape// Science and Education a New Dimension/ Pedagogy and Psychology. 3(31), Issue: 61, 2015. – P.47-50.
17. Polat E. S. Internet in the Arts Education : tutorial [for university students] / Eygenia Semjonovna Polar. – M. : Hymanit. edit. center VLADOS, 2001. – 125 p.
18. Polat E. S. New pedagogical and information technologies in the education system : tutorial [for university students] / Eygenia Semjonovna Polar, Marina Ur'evna Bykharkina. – M. : Publishing Center "Academy", 2002. – 272 p.
19. Pro zatverdjenja Derjavno] programy "Informaziyni ta komynikaziyni tehnologiy v osviti ta nayzi" // Postanova kabinety Ministriv Ukrainy vid 7 grydnja 2005 p. № 1153 [Elektronnyy resyrs]. – rejum dostypu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1153-2005-%EF>
20. Rubanov A.A. Creation of multi-dimensional electronic textbook / A.A. Rubanov, V.P. Shevchyk, E.A. Prychod'ko, I.E. Kojevnikova // Science and education. – 2004. – № 5. – P. 86-90.
21. Serdjykov P.I. Computer technology development programs in foreign languages. – K.: Lenvit, 1996. – 112 p.
22. Tarnopolsky O.B., Kosjshko S.P. English language teaching methodology for business communication: Tutorial. – K.: Lenvit, 2004. – 192 p.
23. Hmuzova O. V. The functionality of the use of information and communication technologies in the training for the future elementary school teachers / O. V. Hmuzova // Pedagogical discourse. Issue. 10. – P. 506-509.
24. Shevchenko S. I. The formation of communicative competence in English language reading with the use of computer technology in Universities : dis. ... ph. d. science : 13.00.02 / Svetlana Ivanivna Shevchenko. – K., 2003. – 300 p.
25. Epstein V. L. Hypertext – the new paradigm of informatics // Automatics and TV-Mechanics. – 1991. – №11. – P. 22–25.

Teaching principles of learning a foreign language using a computer program

A. Drach

Abstract. The article under discussion deals with the pedagogical principles of learning foreign language with the use of computer program. This aspects correlate with didactic principles, didactic functions, didactic demands for computer program and its modeling. Three creative models are distinguished which can be also relevant for the educational computer programs.

Key words: *interactive dialogue, motivational-incentive component, pedagogical reflection.*

Педагогические основы обучения иностранному языку с использованием компьютерной программы

A. С. Драч

Аннотация. В статье рассматриваются педагогические основы обучения иностранному языку с использованием компьютерной программы, к которым относятся дидактические принципы, дидактические функции, дидактические требования к обучающим компьютерным программам и к моделированию.

Ключевые слова: *интерактивный диалог, мотивационно-побудительный компонент, педагогическая рефлексия.*